

Kanttorin ydinosaamiskuvaus

KIRKKOHALLITUS[†]

Kirkon ammattien ydinosaamiskuvaukset

Ydinosaamiskuvaukset kuvaavat koko ammattikunnan osaamista, ei yksilökohtaista osaamista. Ydinosaamiskuvaukset ovat siksi kattavia ja laaja-alaisia.

Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaaminen muodostuu sekä ammatillisesta ydinosaamisesta että kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta.

Ydinosaamiskuvausten sisällöllinen lähtökohta on kirkon missio.* Se on kirkon työn perusta ja pohja, josta kirkon erilaiset tehtävät saavat sisältönsä ja perustelunsa.

Piispainkokous hyväksyi papin ydinosaamiskuvauksen 18.5.2020 ja kirkkohallituksen täysistunto muut ydinosaamiskuvaukset 21.4.2020 sekä suntion ydinosaamiskuvauksen 22.2.2022. Verkkosivuston on tuottanut Kirkkohallitus.

* Kirkon ammattien ja erityistehtävien ydinosaamiselle keskeistä on kirkon missio (*Missio Dei*). Tätä kirkko toteuttaa kokonaisvaltaisesti: kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta.

1. Yhteinen ydinosaminen
2. Lastenohjaaja
3. Varhaiskasvatuksen ohjaaja
4. Perheneuvoja
5. Oppilaitostyöntekijä
6. Vammais- ja viittomakielisen työn työntekijä
7. Diakonian viranhaltija
8. Suntio
9. Lähetys- ja kansainvälisen työn ohjaaja
10. Nuorisotyönohjaaja
11. Sairaalapappi
12. Pappi
13. Kanttori

Tausta

Tässä dokumentissa kuvataan Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kanttorien ammattikunnalle ominaista, koko työuran aikaista ydinosaamista. Kaikkien kanttoreiden osaaminen ei ole samanlaista, sillä kunkin yksilöllinen osaaminen muodostuu omanlaisekseen koulutuksen, työtehtävien, toimintaympäristön ja työn tavoitteiden pohjalta. Ydinosaaminen koostuu tiedoista, taidoista ja kyvyistä, joita hyödynnetään, sovelletaan ja kehitetään työn ammatillisissa konteksteissa.

Ydinosaamisen käsitteistä

Ydinosaamisen kuvaamisessa on käytetty termejä osaaminen, taito ja ammatillinen kyky. Osaaminen on näistä käsitteistä laajin ja tarkoittaa tiedon ja taidon hallintaa, soveltamista, hyödyntämistä ja kehittämistä sekä tunteiden ja asenteiden tiedostamista.

Taito kuvaa sitä, miten osaaminen ilmenee käytännössä. Taidoista yksi esimerkki ovat itsesäätelytaidot, jotka mahdollistavat tietoisien, tilanteenmukaisen toiminnan.

Ammatilliset kyvyt tarkoittavat yleistettyä käsitystä ammatissa tarvittavista ominaisuuksista, asenteista ja kyvykkyyksistä, joita osaamisen syntyminen edellyttää ja jotka mahdollistavat osaamisen kehittymisen. Lisäksi tarvitaan kykyä itsereflektioon, joka mahdollistaa oman toiminnan arvioinnin. Itsereflektioon kuuluu esimerkiksi omien asenteiden, käsitysten tai näkemysten tiedostaminen.

Ydinosaaminen kehittyi tutkintoon johtavassa koulutuksessa sekä työelämässä ja täydennyskoulutuksessa. Ydinosaamiskuvausta käytetään esimerkiksi

- opiskeluaikana oman ammatillisen identiteetin sekä ammatin kokonaiskuvan muodostamisessa
- työuran aikana esimerkiksi ammatillisen identiteetin ja oman kehittymisen peilinä sekä esimiestyössä kehityskeskustelujen, osaamisen kehittämisen ja rekrytoinnin osana
- kirkon ammattien esittelemisessä muun muassa verkostoyhteistyössä
- koulutuksen kehittämisessä.

Kirkko hengellisenä yhteisönä ja kanttorin virka

Kanttorin viralla tarkoitetaan kirkkojärjestyksen määrittelemiä seurakunnissa tai seurakuntayhtymissä olevia virkoja, joihin vaadittavista tutkinnoista päättää kirkkohallitus. Vaadittavat tutkinnot tuottavat laaja-alaisen ja erilaisiin kanttorin virkoihin sekä tehtäviin tarvittavan osaamisen.

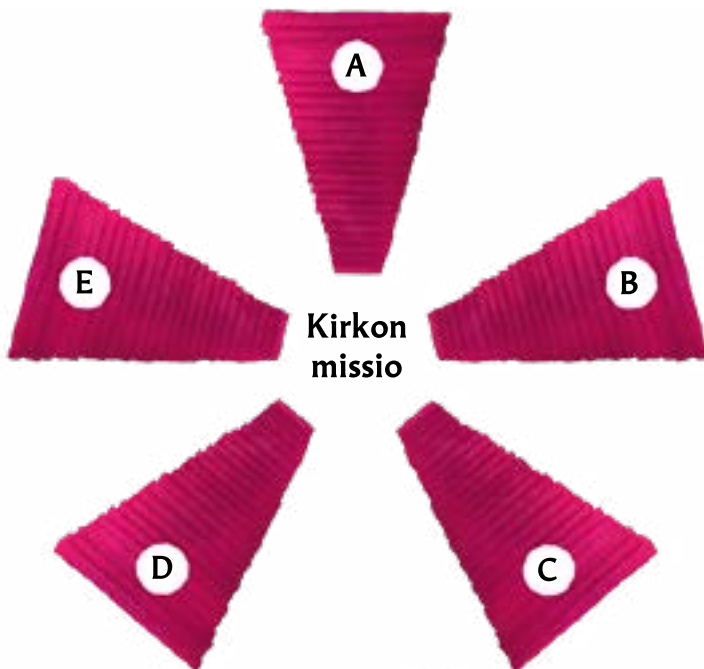
Kanttorin ydinosaamiseen kuuluu kirkon perustehtävän, kirkon mission, ja hengellisyyden merkityksen tiedostaminen. Kirkon missio on kirkon työn perusta ja pohja, josta myös kanttorin virka saa sisältönsä ja perustelunsa. Kirkon missiolla tarkoitetaan Jumalan työtä tässä maailmassa. Kirkko toteuttaa missiota kohtaamalla, kutsumalla, palvelemalla ja kertomalla hyvästä sanomasta. Kirkko on hengellisen perustehtävänsä mukaan arvoyhteisö, jonka ytimessä on usko Jumalaan, rakkaus lähimmäiseen sekä vastuu luomakuntaa kohtaan.

Musiikki ja sen toteuttaminen yhtäältä heijastaa tätä ja on toisaalta väline vuorovaikutukseen niiden kanssa. Kanttorin tehtävään kuuluu musiikillisen koulutuksen ja kanttorin oman muusikkouden pohjalta seurakunnan palvelu, kirkon tunnustuksen mukainen opettaminen, ohjaaminen sekä hengellisten kysymysten käsittely erityisesti musiikin keinoin.

Suhde Jumalaan ja vahva musiikillinen osaaminen ovat kanttorille sekä voimanlähde että työn uskottavuuden edellytys. Omasta muusikkoudesta huolehtiminen ja hengellisen elämän hoitaminen auttavat työn erilaisissa vaatimuksissa. Muun muassa Raamatun lukeminen, rukous ja osallisuus seurakunnan yhteisestä messusta ovat kanttorin työn keskeistä sisältöä ja myös henkilökohtaista uskon hoitamista.

Kanttorin ydinosaaminen

Kanttorin ydinosaaminen muodostuu kanttorin ammatillisesta ydinosaamisesta ja kirkon ammattien yhteisestä ydinosaamisesta. Ammatillinen ydinosaaminen kuvaa ammatin ydintä, joka erottaa sen muista ammateista. Sen osa-alueet ovat teologinen ja arvo-osaaminen, vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen, työelämä- ja kehittämisosaaminen sekä kanttorin tehtäväosaaminen.

- A) Teologinen ja arvo-osaaminen
- B) Kanttorin tehtäväosaaminen
- C) Vuorovaikutusosaaminen
- D) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen
- E) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

Kanttorin tehtäväosaamisessa kuvataan ammattia profiloiva erityinen osaaminen. Tehtäväosaaminen sekä teologinen ja arvo-osaaminen edustavat erityisesti kanttorin ammatille ominaista ydinosaamista.

Kirkon ammattien yhteinen ydinosaaminen yhdistää kirkon eri ammatteja ja kuvaa osaamista, jota tarvitaan erityisesti hengellisessä työssä. Vuorovaikutusosaaminen, toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen sekä työelämä- ja kehittämisosaaminen ovat tärkeitä kanttorin ammatissa, ja niiden sisällöissä on paljon yhteistä muiden kirkon ammattien kanssa. Silloinkin kanttorin näkökulma nousee musiikista, sen toteuttamisesta itse tai yhdessä muiden kanssa.

Kanttorin ammatillinen ydinosaaminen

A) Teologinen ja arvo-osaaminen

Kanttori tarvitsee työssään teologista osaamista erityisesti musiikin ja liturgian toteuttamisessa. Tämän lisäksi hän tarvitsee tietoa kirkon opista ja Raamatusta. Kelpoisuuden kanttorin virkaan tuottavat tutkinnot sisältävät perustan tähän osaamiseen.

Muuttuva toimintaympäristö edellyttää kuitenkin teologisen osaamisen jatkuvaa syventämistä, jotta kanttori pystyy hyödyntämään ja soveltamaan erilaisia musiikkiaineistoja jumalanpalveluselämässä ja seurakunnan muussa toiminnassa sekä liittyä samalla kirkon pitkään traditioon. Tämä edellyttää sekä omaehtoista opiskelua että osallistumista esimerkiksi kirkon järjestämään täydennyskoulutukseen.

Kanttori sitoutuu työssään toimimaan kirkon arvojen mukaisesti. Se näkyy käytännössä kyvyssä asettua lähimmäisen asemaan, elämän monimuotoisuuden tunnistamisessa työtilanteissa, kestävän kehityksen näkökulman huomioimisessa erilaisissa valinnoissa sekä erilaisissa eettisissä ratkaisuissa.

A1) Teologinen osaaminen

A2) Arvo-osaaminen

A1) Teologinen osaaminen edellyttää

- taitoa toteuttaa työssä kirkon uskoa, oppia ja etiikkaa
- taitoa ymmärtää jumalanpalveluselämää laajasti
- monipuolista teologista osaamista (Raamattu, kirkkovuosi, musiikin ja liturgian teologia, hymnologia) ja sen hyödyntämistä
- taitoa tunnistaa muiden uskontojen ja katsomusten ominaispiirteitä suhteessa omaan traditioon ja taitoa käydä niiden kanssa kunnioittavaa vuoropuhelua
- taitoa hyödyntää kansainvälistä ja ekumeenista musiikkiaineistoa seurakunnan toiminnassa.

A2) Arvo-osaaminen edellyttää

- taitoa toimia työssä kirkon arvojen mukaisesti
- taitoa tarkastella eettisiä kysymyksiä ja osallistua omassa työssä ja yhteisössä käytävään arvokeskusteluun.

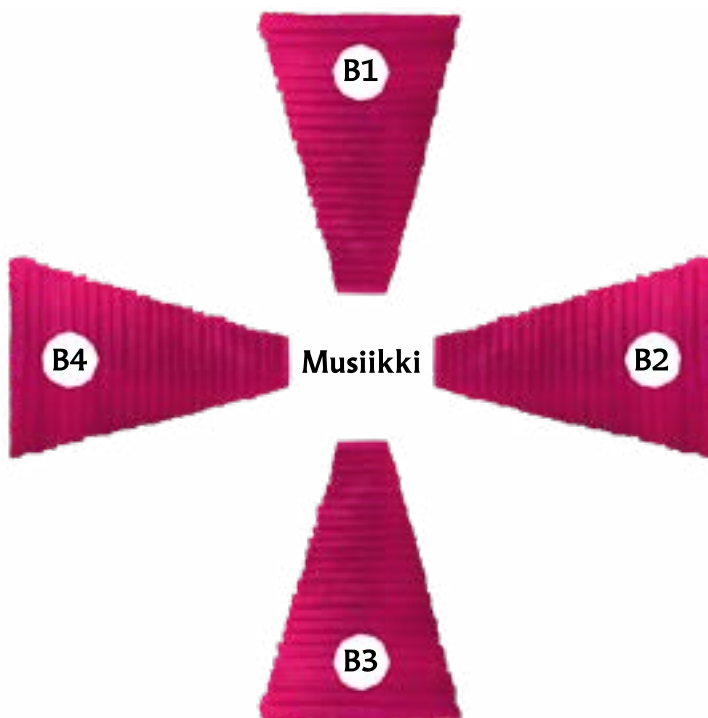
B) Tehtäväosaaminen

Kanttori on musiikin ammattilainen, joka omalla musiikillisella sivistyksellään, muusikkoudellaan (laulu, musiikinjohto, musiikkikasvatus, soittaminen) ja kaikilla lahjoillaan toteuttaa kirkon missiota ja sen kokonaisvaltaista ymmärtämistä palvelemalla seurakuntaa eri tilaisuuksissa. Kanttori tarvitsee sekä musiikin teoreettista että sen käytännön toteutuksen, musiikin tekemisen hallintaa.

Keskeistä tehtäväkenttää ovat jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset ja musiikkikasvatus. Kanttori osallistuu myös seurakunnan diakonisen tehtävän toteuttamiseen musiikin keinoin. Sielunhoidollinen työote erilaisissa tehtävissä ja kohtaamisissa luo edellytyksiä vuorovaikutukselle ja oman tehtävän toteuttamiselle.

Musiikin asiantuntijana kanttorin työhön kuuluu toiminnan johtaminen ja ohjaaminen erilaisissa tilanteissa ja prosesseissa. Hän tarvitsee kykyä ja taitoa soveltaa omaa osaamistaan muuttuvassa ympäristössä. Hyödyntäessään kontekstuaalisesti monipuolista musiikillista osaamistaan kanttori osallistuu erilaisten yhteisöjen rakentamiseen. Samalla hän sekä auttaa ihmisiä löytämään kykyjä ja lahjoja, joita he ovat Jumalalta luomislahjana saaneet, että vahvistamaan heidän osaamistaan ja taitojaan.

Tämän mahdollistamiseksi kanttorin on huolehdittava omasta muusikkoudestaan ja sen kehittämisestä. Kanttori itse on instrumentti, josta on pidettävä huolta vastaavalla tavalla kuin seurakunnan muista instrumenteista.

B1) Monipuolinen jumalanpalvelusmusiikki

B2) Musiikkikasvatus

B3) Musiikkiryhmien ohjaaminen ja johtaminen

B4) Instrumenttien hoito

B1) Monipuolinen jumalanpalvelusmusiikin suunnittelu ja toteuttaminen vuorovaikutuksessa toisten kanssa (työntekijät, seurakuntalaiset, muut toimijat) edellyttää

- tehtävässä tarvittavaa soitto- ja laulutaitoa
- taitoa johtaa ja tukea seurakuntaa laulamalla ja soittamalla
- itsereflektiota oman osaamisen laadun ja tilanteen edellyttämän osaamisen suhteen
- kykyä, taitoa ja osaamista oman muusikkouden kehittämisessä
- jumalanpalvelusmusiikin osaamista, sen traditioiden ymmärtämistä sekä kykyä suunnitella ja toteuttaa sitä yhdessä toisten kanssa
- taitoa hyödyntää ja soveltaa syvällisesti ja tilannekohtaisesti Raamattua, virsikirjaa ja muita musiikkiaineistoja, Kirkkokäsikirjaa sekä jumalanpalveluselämän oppaita
- kykyä kehittää seurakunnan jumalanpalveluselämää

- taitoa toteuttaa musiikillisesti erilaisia jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia sisältö-, tilanne- ja yhteisölähtöisesti
- kykyä suhtautua avoimesti erilaisiin musiikillisiin ilmaisumuotoihin ja -tyyleihin
- kykyä omaksua eri musiikkityyleille ominaisia olennaisia piirteitä.

B2) Eri-ikäisten seurakuntalaisten musiikkikasvatus edellyttää

- taitoa sopeutua kulloisenkin tilanteen musiikillisen ympäristön ominaispiirteisiin ja soveltaa (musiikillista) osaamista sen mukaisesti
- taitoa sovittaa musiikkia ja soveltaa nuottikuvaa
- taitoa tunnistaa eri-ikäisten kehitysvaiheita ja tarpeita sekä huomioida ne toiminnassa
- taitoa hyödyntää musiikkia vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- taitoa verkostoitua paikkakunnan eri toimijoiden kanssa.

B3) Kuorojen ja erilaisten musiikkiryhmien ohjaaminen ja johtaminen edellyttää

- taitoa laajojen vapaaehtoisryhmien ohjaamiseen ja organisointiin
- taitoa laulu- ja soitinryhmien toiminnan organisointiin, johtamiseen ja ohjaamiseen
- taitoa valita ohjelmisto sekä harjoittaa ja johtaa sitä
- taitoa ohjata eri-ikäisiä äänenkäytön kysymyksissä
- taitoa tuottaa erilaisia musiikkitilaisuuksia
- taitoa kommunikoida ja halua olla vuorovaikutuksessa toisten kanssa.

B4) Instrumenteista huolehtiminen edellyttää

- taitoa oman muusikkouden hoitamiseen ja kehittämiseen (äänenhuolto, laulu- ja soittotaidon ylläpitäminen ja kehittäminen; säännöllinen harjoittelu, koulutus)
- taitoa kuoroinstrumentin hoitamiseen ja kehittämiseen (kuoron äänenhuollon ja äänenmuodostuksen kehittäminen)
- osaamista seurakunnan keskeisimpien soittimien (urut, piano) rakenteesta ja toiminnan / toiminnallisten ominaisuuksien suhteen
- kykyä arvioida seurakunnan soitintarpeita ja soittimien kuntoa sekä tajua soitinten säännöllisestä huoltotarpeesta
- ymmärrystä sähköisistä äänentoistolaitteista ja tilan akustiikasta.

C) Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutustilanteissa kanttori käyttää paitsi sanoja ja non-verbaalista viestintää myös musiikkia. Koska musiikki on myös viesti, kanttorin työ edellyttää ymmärrystä siitä, minkälaista musiikkia erilaiset tilanteet edellyttävät. Kanttorin työ ihmisten, erilaisten ryhmien ja yhteisöjen kanssa edellyttää läsnäolon kykyä ja tilannetajua, taitoa lukea sosiaalisia tilanteita sekä ymmärtää ihmisten välisiä suhteita. Musiikin asiantuntijana ja sen tekijänä kanttori tarvitsee taitoa toimia eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kanssa sekä kykyä ja taitoa tukea heidän vahvuuksiansa. Tämä edellyttää kykyä myötätuntoiseen suhtautumiseen toisten ihmisten suhteen. Kanttorin ammatillisuutta on, että hän kehittää vuorovaikutusosaamistaan työn vaatimusten mukaan. Vuorovaikutusosaamista on kuvattu laajemmin kirkon ammattien yhteisen ydinosaamisen yhteydessä.

D) Toimintaympäristö- ja yhteisöosaaminen

Kanttori toimii oman työyhteisönsä jäsenenä seurakunnan keskellä osana paikallista toimintaympäristöä. Siihen kuuluu erilaisia järjestöjä, musiikkioppilaitoksia, kouluja, yhdistyksiä ja musiikkiryhmiä. Verkostojensa kautta kanttori rakentaa sekä seurakuntayhteisöä että laajemmin paikallista yhteisöä.

Työssään kanttori hyödyntää musiikillista asiantuntijuuttaan seurakuntalaisten kanssa. Tämä edellyttää vuorovaikutusosaamisen lisäksi kykyä hahmottaa kokonaisuuksia, halua oppia uutta sekä kykyä asennoitua avoimesti ympäröivään yhteisöön ja asettua vuorovaikutukseen sen kanssa. Toimintaympäristö- ja yhteisöosaamista on kuvattu laajemmin kirkon ammattien yhteisen ydinosaamisen yhteydessä.

E) Työelämä- ja kehittämisosaaminen

Kanttorilta edellytetään kykyä muutokseen ja kykyä elää muutoksessa. Seurakunnan strategia antaa työlle suuntaa ja painotuksia. Kanttori tarvitsee taitoa lukea toimintaympäristöä ja analysoida siinä tapahtuvia muutoksia sekä taitoa kehittää omaa osaamistaan ja seurakunnan työtä toimintaympäristön tarpeet huomioiden. Työelämä- ja kehittämisosaamista on kuvattu laajemmin kirkon ammattien yhteisen ydinosaamisen yhteydessä

KIRKKOHALLITUS[†]